



Klepel, maart 2019

“Boten bij de vis”

Op zaterdag 23 maart werd in ons museum op feestelijke wijze de opening beleefd van ons zomerseizoen en van de reizende thematentoonstelling “Boten bij de Vis”, waaraan 6 musea deelnemen. Op het erf was op ingenieuze wijze een groot spandoek geplaatst dat tot 19 mei de weg zal wijzen naar de expositie binnen. Op 25 mei zal ze worden opgevolgd door een tweede tentoonstelling, “Jong gekleed, Oud gedaan”. Deze expositie met mannen-, vrouwen- en kinderkleding vanaf ca. 1820 zal duren tot en met 21 juli. Museum Jan Lont zal in deze tweede tentoonstelling specifiek de rouwkleding voor zijn rekening nemen. Initiatiefnemer van deze beide exposities is het Netwerk Zuiderzeecollecties, dat zo’n drie jaar geleden van start ging in het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen. Op Wieringen werd het initiatief vervolgens opgepakt door Iris Hos, die zich maandenlang intensief en creatief heeft bezig gehouden met de krukvisserij (en er een boekje over schreef) en door Bea Horstman, deskundig op het gebied van antieke kleding. In het uitleid is al onze jaarlijks wisselende tentoonstelling over kledinggedrag opgesteld, mooi passend bij tweede expositie, met fraaie kleding, deels afkomstig van Wieringen.

Er is met name in de laatste weken door velen hard gewerkt aan de aankleding van zowel het museum als de exposities. Het museum zag er spic en span uit. De ontmoetingsruimte was oogverblindend ingericht met vitrinekasten waarin, bescheiden maar verantwoord, kennis kon worden genomen van de visserij op alikruiken, en van de constructie, de verschillen in gebruik, de redding of het verval van houten vissersschepen. In een van de grote vitrinekasten worden sieraden, objecten en tekeningen van krukelschelpen getoond, vervaardigd door hedendaagse inwoners van Wieringen.



Vorbereidingen



foto's Mart Horstman

Op maandagmorgen 25 maart hebben zo’n dertig vrijwilligers van ons museum, de meeste ervan tevens rondleider, met grote aandacht de nieuwe expositie bekeken in de ontmoetingsruimte, op de zolder en in het uitleid van de boerderij onder leiding van Iris Hos en Bea Horstman. Leuk om te zien waren in een vitrinekast op de zolder van de boerderij de grote strandschelpen, die zo’n 1000 jaar geleden door Vikingen

van Amerika per ongeluk naar hier gebracht werden. Krukels en strandschelpen: ze zijn een teken van een veel belovende samenwerking tussen museum Jan Lont en het Viking Informatie Centrum.

Terug naar zaterdag 23 maart. Rond half drie was de ontmoetingsruimte al aardig gevuld en om drie uur kwam voorzitter André Lont naar voren om het openingswoord te spreken, waarin hij speciaal de nieuwe burgemeester van Hollands Kroon verwelkomde, ir. Rian van Dam, en de heer Kees Hendriks, sectorhoofd Collectie en Informatie van het Zuiderzeemuseum, en de nadruk legde op de sociaal-culturele en historische waarden van ons museum binnen de gemeente Hollands Kroon.

André vertelde daarnaast over het grote aantal activiteiten in ons jaarprogramma. Behalve de beide exposities komt er een taandag, een ambachtendag en een dag vol 'kienderspel'. Voorts zullen we betrokken zijn bij de Tuinenronde, 'Walking Wieringen by Night' en groepsbezoeken (meer dan in vorige jaren). Met het oog op de toekomst zal het museum op diverse terreinen actief blijven : via de Kunsttuileen, die deel uitmaakt van een toekomstig platform van kunst en cultuur in Hollands Kroon, via samenwerking met andere locale verenigingen, via het contact met het Viking Informatie Centrum en via het Waddenfonds, dat (met een toezegging van €120.000,--) de bouw van een rijtuigenloods een stap dichterbij lijkt te brengen. Ons museum doet mee aan het project Dark Sky Werelderfgoed Waddengebied dat het publiek duisternis wil laten ervaren. Aan de wanden van het op te richten bijgebouw zou de geschiedenis van de openbare verlichting op Wieringen kunnen worden verteld. We zullen er nog van horen.



André Lont en Kees Hendriks



Overgebleven krukels op de maandagmorgen,
foto André Lont

Na een eerste optreden van vier leden van de Gesmeerde Kelen en de twee Wieringer Madjes in klederdracht, kreeg Kees Hendriks het woord. Hij ging o.m. in op het Netwerk Zuiderzeecollecties, dat erop gericht is de onderlinge band tussen de 24 musea rondom of in de buurt van de voormalige Zuiderzee te versterken en nieuwe reizende tentoonstellingen mogelijk te maken. Hij onderstreepte het belang van vrijwilligers, waarin ons museum met zo'n 60 vrijwilligers als voorbeeld diende.



Krukels



de Gesmeerde Kelen en de Wieringer Madjes

Het woord werd gegeven aan burgemeester Rian van Dam, na een tweede optreden van Madjes en Kelen. Toen werd duidelijk waarom een oud zeil een fraai vloerkleed aan het zicht onttrok, een rond kleed dat een afbeelding van het voormalige Zuiderzeegebied rond 1900 toonde. Daarop stond Wieringen nog als eiland, precies groot genoeg voor een burgemeester om op te staan, alvorens in te gaan op de expositie 'Boten bij de vis'.

Van Dam beschouwde het als een eer om, namens het bestuur van ons museum, aan de twee vrijwilligers, die zich beiden zeer verdienstelijk hebben gemaakt voor de historische cultuur op Wieringen, de Lont Trofee te overhandigen. Een verrassing voor Iris Hos-Engelhart en Bea Horstman-Koeleman! Aansluitend werd ieder gevraagd om een toast uit te brengen met Rotgans Museum bitter, terwijl schalen met haring en Wieringer roggebrood rondgingen. Tegelijk hiermee werden schotels met krukels binnengebracht, waarvan de burgemeester als eerste mocht proeven. Daarna werd het gezelschap in de gelegenheid gesteld om de tentoonstelling te bezoeken en zich informeel met elkaar te onderhouden.



Bea en Iris met Lont Trofee en burgemeester



de eerste krukkel

Inhoud van de tentoonstelling:

Spakenburg: het juiste schip: (vitrine: bottermodel en de botterwerf (paneel: schilderijen werf)
 Monnickendam/Spakenburg: werk op de werf (vitrine: gereedschapskist + zeilmakerswerktuigen)
 Moddergat: vissen naar mensen (vitrine: model reddingsboot + medailles + foto's)
 Texel/Spakenburg: Wrakken of een tweede leven (vitrine: scheepsresten + fles TX11)
 Wieringen: De kerukelvisserij (vitrine: model kleine aak, krukelman en krukels)
 Harlingen: schilderijen en tekeningen van houtvlotten.

Tijdens de lagere schooltijd zo'n 65 jaar geleden gingen mijn zus en ik krukels zoeken. We gingen dan na school op de fiets naar de afsluitdijk als het laag water was, dus het ging niet altijd. Ieder een bak, die vol zoeken en dan legen in een jutezak die op de kant lag. En iedere keer een stukje verder en de zakken meeslepen, zo ook de fietsen. Als het water hoger werd moest je stoppen. Zakken krukels achterop en fietsen maar. Op een keer hadden we zo veel dat we niet meer konden fietsen. Dus lopen, we hadden wel 40 kg. Op een gegeven moment kwam vader er aan, die was ongerust geworden, want het was allang hoog water. Hij de krukels overgenomen op zijn fiets en wij konden ook weer fietsen. Toen moesten we nog naar de afslag naar Kaleveld of Klaas Hakvoort. Dan kreeg je 18 cent de kilo, soms 19 cent. Nog een aardig zakcentje in die tijd voor twee lagere schoolmeisjes!

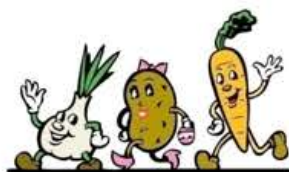
De krukalkoning

Gerrit Voos

De woning op Zandburen 8 waar ik al 30 jaar woon heeft Jaap Koorn laten bouwen in 1936. De heer Koorn stond op Wieringen bekend als de "krukalkoning". Hij was visverkoper, maar kocht vooral krukels op. In mijn garage kan je de afdrukken nog zien van de schudzeef om de krukels op grootte uit te zeven. Door het schudden zie je de afdrukken in de cementen vloer. Toen ik dit huis kocht lagen de oude juten zakken waar de krukels mee vervoerd werden nog op de boetzolder.

Vergeten groenten

Corrie Maas



Vergeten groeten is het thema van het komende jaar. Dit geldt ook voor bloemen en fruit. In de loop van de tijd zijn sommige groentesoorten een beetje op de achtergrond geraakt. Ze zijn niet zo populair meer, maar daarom niet minder mooi of smakelijk. Er zijn nieuwe soorten groenten gekomen en men wil wel eens wat anders uitproberen. Ook wordt het de mensen makkelijk gemaakt, want in de supermarkt kun je veel groente gesneden en gewassen kopen. Als er weinig vraag

is naar de oudere soorten groente is de productie te duur. Gelukkig kun je hier en daar wel vergeten groente kopen en natuurlijk zie het ook wel terug in de groentetuinen en lokale markten, want de vraag naar deze smaakvolle en waardevolle groente neemt toch weer iets toe.

Denk bijvoorbeeld aan snijbiet (warmoes), wieringerboon, zuring, pastinaak, schorseneer, palmkool, aardpeer, rammenas, koolrabi, crosnes, zeekool, cichorei, kardoer.....

Bij de bloemen kun je denken aan, goudsbloem, muurbloem, afrikaantje, bolderik, klapproos, korenbloem, zeepkruid, prikneus, margriet, juffertje in het groen.....

In de groentetuin van het museum hadden we afgelopen jaar snijbiet, pastinaak, rode biet, schorseneer, tuinboon, Wieringer boon, wortel, sla, ui en sjalot staan en natuurlijk de rode en zwarte bessen. Op de composthoop stonden flespompoeplanten.

Er zijn ook wat zeekoolplanten gezet. Zij hebben even tijd nodig om tot ontwikkeling te komen. Voor deze planten hebben we bleekpotten van klei gemaakt. De potten gaan over de kolen om de bladeren en stengels te bleken. Daarna zijn ze gereed om te bereiden voor een maaltijd.

Komend seizoen gaan we weer aan de slag met o.a. warmoes, zuring, pastinaak, rode biet, Wieringer boon, aardappels, wortel, ui, sjalot, tuinboon... We kunnen niet alles vol zetten met alleen vergeten groente. We kweken ook om wat te verkopen en daar moet ook wat populair spul bij zijn. We hopen op een mooi tuinjaar met goede opbrengst van de groentetuin, een mooie bloementuin bij de boerderij en wat fruit aan de bomen.

Han Krug, een veelzijdig kunstenaar op Wieringen (1) door Henk Braad*



Han Krug in 1950.



Aquarel boerderij Akkerweg, Oosterland

Bij het opheffen van de gemeente Wieringen in 2012 zijn heel veel kunstwerken overgedragen aan het Wieringer Eilandmuseum Jan Lont. Kunstwerken die door de gemeente waren verkregen door aankoop in het kader van de Beeldende Kunstenaarsregeling (BKR), aankoop van particulieren en incidenteel door schenkingen. (De BKR was van 1956 tot 1987 een regeling in Nederland, waardoor kunstenaars in ruil voor hun diensten of kunstwerken een inkomen konden krijgen.) In principe kunstwerken die de gemeenschap toebehoren en het verdienen om op Wieringen te blijven. Daarnaast bezit het Museum eigen kunstwerken die in de loop van de tijd door schenking zijn verworven. Na overleg met de gemeente Hollands Kroon is besloten een kunstuitleen op te starten waarna het bestuur van het Wieringer Eilandmuseum besloot ook de eigen kunstwerken voor uitleen in aanmerking te laten komen. Iedereen kan nu, door het betalen van een kleine vergoeding, een mooi kunstwerk voor een bepaalde tijd aan de muur hangen.

De indrukwekkende collectie bevat ruim vijftig werken van de bekende kunstenaar Han Krug. Het bijzondere is dat al deze werken op Wieringen zijn gemaakt en talloze plekjes van ons mooie eiland weergeven. Het volledige overzicht van de aanwezige werken van Han Krug kan worden bekeken via de website van het Museum onder Collectie Beeldbank.

Johannes (Han) Krug werd in Den Haag geboren op 21 december 1890 en overleed ook in Den Haag op 20 maart 1977. Hij volgde een opleiding aan de Academie van Beeldende Kunsten te Den Haag en werkte daarna enige tijd als lithograaf bij drukkerijen in Den Haag en Amsterdam. In 1910 begon hij in Den Haag een eigen reclame- en decoratieatelier. In die tijd begon hij ook landschappen te schilderen en te tekenen. Na 1918 bekwaamde hij zich in het maken van houtsneden, veelal landschappen, maar ook visitekaartjes, ex libris- en bibliotheek uitgaven. (Een ex libris is een eigendomsmerkje dat in een boek wordt geplakt, gestempeld of gestanst ter preventie van diefstal. Het vervaardigen van een ex libris werd door kunstenaars gedaan). Zijn werk werd bijzonder gewaardeerd [...]. Hij werd in 1923 lid van de Pulchri Studio (Pulchri Studio is Latijn voor "Uit liefde/ijver voor het Schone". In 1847 opgericht was het een beroepsvereniging van kunstenaars en sinds 1898 gevestigd aan het Lange Voorhout 15 in Den Haag) Hij trouwde datzelfde jaar met Tine Vermeulen. Ze begonnen samen de woninginrichtingsfirma De Meerkoet, gevestigd in hun huis in de Eschdoornstraat te Den Haag. Ze verkochten houten meubelen, lampen, speelgoed en andere toegepaste kunst die in eigen atelier werden vervaardigd. Tine maakte textielonderdelen en batikte lampenkappen. Door de crisis in de jaren dertig nam de vraag naar dit soort artikelen af en begon Han Krug grote duinlandschappen te schilderen in olieverf.

Onder geen beding wilde hij lid worden van de Nederlandsche Kultuurkamer (De Nederlandsche Kultuurkamer was een door de Duitse bezetter tijdens de Tweede Wereldoorlog ingesteld instituut waar alle kunstenaars, schrijvers, journalisten, muzikanten, filmacteurs en podiumartiesten bij aangesloten moesten zijn om te mogen werken. Het oogmerk van de Duitsers was, met name de pers, onder strenge controle te houden en waar nodig te censureren). Hij was genooddaakt onder te duiken en kwam op Wieringen terecht. Tijdens de Tweede wereldoorlog en kort daarna woonde hij in een boerderij op Wieringen.

Han Krug was zeer productief en in staat op eenvoudige wijze weer te geven wat hij zag. Behalve de genoemde werken in het Wieringer Eilandmuseum Jan Lont zijn er ook Wieringers die een fraaie tekening, aquarel of olieverfschilderij van zijn hand aan de muur hebben hangen. Drie jaar na het overlijden van Han Krug vond op initiatief van August Pruijboom een verkoopexpositie plaats in de Michaëlskerk te Oosterland. Dit zal ongetwijfeld de laatste keer zijn geweest dat er zoveel werk van hem is tentoongesteld. Ruim 200 kunstwerken vulden de wanden van de kerk en werden verkocht voor bedragen variërend van f25,- voor een eenvoudige tekening tot f1.250,- voor een wat groter olieverfschilderij. Zijn onderwerpen op Wieringen waren: bloemen; de Waddenzee, landschappen en zeegezichten.

(*Met toestemming van de auteur deels overgenomen uit “Op de Hòògte”)

Bronnen: Het Peperhuis, jaargang 1978. Het blad ligt ter inzage tijdens de openstelling van het archief, onder nummer HVWO 3710; Wikipedia, de online encyclopedie; Wieringer Eilandmuseum Jan Lont, met dank aan Maria Koolen voor het beschikbaar stellen van de verzamelde gegevens.



In het uittid: een totaalbeeld van expositie van het kleedgedrag.

Bijeenkomst MuseumFederatie Noord-Holland

18 februari was de eerste van in totaal drie bijeenkomsten van de Museumfederatie dit jaar: er vond een ledenvergadering plaats in het museum Jan Lont, met als thema “samenwerking”. Een tweede zal plaatsvinden op 14 oktober (Automuseum Schagen, thema particuliere collecties). Op 13 mei a.s. zal een bijeenkomst worden gehouden onder de titel ‘Samenwerking: hoe doen jullie dat?’ in het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen.

Leden van de federatie zijn: Zijper museum, Geologisch museum, Museum Het Sterkenhuis Bergen, Poldermuseum Heerhugowaard, Woonbootmuseum Amsterdam, Kaasmuseum, Fort Kijkduin, Infocentrum Kust, Zand tegen Zee, Historische Tuin Aalsmeer, Museum van Egmond en Schermer Molens, Automuseum Schagen, Edams Museum, Wieringer Eilandmuseum Jan Lont, Hoedenmuseum Andijk, Rundveemuseum Aat Grootes, Zwaansche Molen, St. Nederlandse Kaap Hoornvaarders, Agrarisch Museum

Westerhem, Museum Betje Wolff, Geelvinck Muziek Museum, Museum Vreeburg, Huis van Oud, Museumboerderij Westfrisia en Sow to grow Enkhuizen.

De voorzitter (sinds kort Ina Broekhuizen) stelt dat een doelstelling van de Federatie is om onderling contact en ervaringsuitwisseling van de verschillende musea tot stand te brengen. Zij vindt het voldoende als een museum goede links met andere musea heeft, bij voorbeeld op de terreinen van tentoonstellingen en educatie.

André Lont was aanwezig om inhoudelijk in te gaan op het thema van de avond, 'samenwerking'. Het Wieringer Eilandmuseum Jan Lont neemt deel aan het netwerk 'Zuiderzeecollectie'. Daar maken inmiddels 24 musea deel van uit. Het netwerk is in 2016 van start gegaan, geïnitieerd door het Zuiderzeemuseum. De doelstelling van het netwerk is de cultuur van de Zuiderzee naar voren te brengen en met hulp van elkaar meer kennis over de collectie te vergaren. Verder wordt samengewerkt aan publieksbereik, digitalisering, reizende tentoonstellingen en laagdrempelige communicatie tussen de partners van het netwerk. Het heeft een eigen website waarop bijvoorbeeld ook een rubriek 'vraag en aanbod' staat waar de deelnemende musea gebruik van kunnen maken. Zie www.zuiderzeecollectie.nl.

Er worden zogenaamde kennissessies gehouden met themaonderwerpen, uitwisseling van ervaringen en weetjes. Het netwerk bestaat inmiddels twee jaar. Van belang is het dat het Zuiderzeemuseum er bij zal blijven. André Lont zal zijn powerpoint presentatie aan de Federatie sturen, zodat deze op de website van MFNH kan worden geplaatst.



Uitnodiging voor de ledenvergadering van 6 mei 2019

Op maandag 6 mei a.s. om 19.30 uur hopen wij onze jaarlijkse ledenvergadering te houden, waarvoor wij u van harte uitnodigen. Plaats: ontvangstgebouw op Stroe.

Agenda:

1. Opening door de voorzitter, André Lont
2. Ingekomen stukken; mededelingen; vaststelling agenda
3. Verslag van de ledenvergadering van 19 april 2018*
4. Jaarverslag 2018 *
5. Financieel verslag*
6. Verslag kascontrolecommissie (Jan Lont en Renso Smit, reserve: Tineke Osinga)
7. Bestuursmutaties: – aftredend (niet herkiesbaar): Fred van Putten
– te benoemen als bestuurslid: Paul von Wolzogen Kühr

Er kunnen tegenkandidaten worden aangemeld.

8. Beleidsplan
9. Rondvraag

Pauze

10. Presentatie Kunstuitleen door de werkgroep
11. Sluiting

Fred van Putten, secretaris

* ter inzage in de ontmoetingsruimte vanaf een week voor de vergadering

NB: dringend verzoek aan alle leden om voor zichzelf na te denken over de functie van secretaris resp. tweede penningmeester.

Varia

- Oproep aan leden of er iemand is met ervaring die Mart Horstman zou willen ondersteunen met het bijhouden van de beeldbank. Het wordt een beetje véél!
- Het onderhoud aan en de aanleg van tuunwallen bij ons museum is bij het starten van het nieuwe seizoen gereedgekomen.
- Corrie Maas vraagt om stekjes van planten en bloemen voor de tuinenronde van 26 mei a.s. Ook vaste planten, groenten en bloemen zijn van harte welkom.
- **Zondag 7 april**, Spinbijeenkomst o.l.v. Iris Hos
- **Maandag 22 april**, tweede paasdag: Taandag. Tanen van historische zeilen en touwen van de blazer TX 33. Bijdragen: de Wieringer Dangers; modeshow van klederdracht.

Gastenboek en dergelijke

- Onder de titel “Trip Tip” bracht de heer Harry Wagendorp uit Heemskerk een verslag uit van een bezoek dat hij en zijn vrouw eind januari jl. brachten aan ons museum. Hij schrijft ons: “In Heemskerk geven we een Contactblad voor ouderen uit, dat naar alle Heemskerkse ouderen gaat (oplage ruim 5700). In het maartnummer nemen we een stukje op over jullie museum. Mijn vrouw en ik hebben jullie op 27-01-2019 bezocht en vonden dat een leuke gebeurtenis mede door de uitstekende rondleiding. Reden om daar anderen op attent te maken”.
- 10.2.19: Met 7 museumdocenten v/h Zuiderzeemuseum (Enkhuizen) een dag naar Wieringen – dan sla je dit mooie museum zeker niet over! Vera Zwagerman
- 2.3.19: Der Gang durch das Heimatmuseum hat uns sehr beeindruckt. Dank für die gute Führung. Lothar und Juliane Hoven aus Aachen.



Foto: Kenneth Stamp